

ISSN 2410-4388

Virtus

SCIENTIFIC JOURNAL

September,
issue 26,
2018

Published 10 times a year

УДК 37.013.3:929:001.2(045)

Розман І.І.,

*к.пед.н., доцент, Мукачівський державний університет, rozmanii@ukr.net**Україна, м. Мукачєво*

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ

У статті зосереджена увага на тісному взаємозв'язку педагогічної біографістики з іншими сумісними дисциплінами. Наголошено, що за допомогою різноманових дисциплін можливе більш детальніше вивчення тих чи інших персоналій. Гуманітарні дисципліни, дисципліни історичного циклу дають змогу зійти до якісної характеристики кожної біографії, яка априорі унікальна. Проаналізовано, що доповнення до ділового портрету, коли, прикладом, ідеться про чисельність книг у бібліотеці, про розміри матеріальних статків, благодійницьких пожертв та безліч інших фактів, які сприяють реконструкції життєвого шляху, дає змогу ґрунтовніше дослідити персоналію.

Ключові слова: персоналія, життєпис, різномановість, коло знань, здобутки.

Постановка проблеми. Біографістика характеризується широким спектром міждисциплінарних зв'язків. Це спонукає до вивчення широкого спектру педагогічних персоналій, які впливають на розвиток педагогічної думки.

Мета роботи – проаналізувати взаємозв'язок педагогічної біографістики з іншими спорідненими дисциплінами.

Виклад основного матеріалу. II половина XIX ст. – початок XX ст. констатує факт появи такого наукового явища як біографічні дослідження, що спричинило введення в історико-педагогічний науковий дискурс імен багатьох педагогів, культурно-освітніх діячів, які зробили свій внесок в розвиток освітніх парадигм, змін в концептуальних засадах педагогічної думки, спрямовуючи характер реформ у галузі шкільництва відповідно запитів суспільства.

Проте аналіз джерельної бази дослідження не дозволяє аналізувати феномен наукової біографії як окремий напрям історико-педагогічного знання окресленого часового проміжку. Біографічна творчість у даний період носить міждисциплінарний або загальнонауковий характер і знаходиться на емпіричному (тобто такому, що ґрунтується на евристичних та джерелознавчих методах дослідження) рівні свого розвитку. У зв'язку із цим з метою з'ясування теоретичного та прагматичного підґрунтя функціонування вітчизняної біографістики в окреслених хрономежах маємо змогу звертатись до здобутків у цій науковій галузі історичної та літературознавчої наук, опосередковано інтерпретуючи наявний інформаційний ресурс до історико-педагогічного дискурсу другої половини XIX – початку XX ст. [1].

Розгалуженість міждисциплінарних зв'язків пов'язана з історією саме по тій причині, що конкретні дослідження допомагають виявити генеалогію, демографію, психологію, психолографію, ономастику, нумізматику особистості. Таким чином, відбувається дослідження особи в усій сукупності її індивідуальних якостей та взаємостосунків з її реаліями. Бібліографія систематизує різні види діяльності: практичної, науково-дослідної, педагогічної, управлінської; яка забезпечує виробництво та функціонування бібліографічної інформації у суспільстві.

вивчення родоводу використовують усні перекази, історичні записи, генеалогічний аналіз та інші достовірні джерела. Геральдика, яка вивчається як специфічне джерело походження історичних віх тієї або іншої визначної культурної пам'ятки. Книгознавство як комплекс суміжних, але відносно самостійних наукових дисциплін суспільного циклу, допомагає використовувати вже набуту інформацію щодо певної тематики або особи. Мемуари, які публікуються як оповідь у формі записок від імені автора про реальні події минулого, учасником або ж очевидцем яких він був, дає унікальну можливість дізнатись про власну думку та особисті плани автора.

Гуманітарні дисципліни: регіональна історія, соціально-політична і бібліографія, літературознавство, психологія, соціологія, наука, культурологія, лексико-енциклопедична робота з необмеженою можливістю досліджує особу та її зв'язок з суспільством.

У XIX і XX століттях широко поширені різні види біографічних творів: ювілейні матеріали, колекції для честі або спогади відомих людей, біобібліографія, роздуми сучасників, енциклопедії, словники та довідники.

Сучасні біографічні дослідження по структурі і функціональному призначенню діляться на основні: історичні і біографічні монографії, історико-біографічні нариси, популярні біографії та автобіографії.

Довідкова допоміжна література доповнює через свої жанри (словники та індекси, біографічні коментарі та бібліографії) і суміжні (особистісні і генеалогічно-біографічні дослідження) знання про особистість.

Наукові біографії також класифікуються відповідно до галузі діяльності та професійної ідентичності людини.

Питання про визначення біографістики, її теорії, методології, функцій і термінологічному апараті до сьогодні залишаються спірними серед представників різних наук. В Україні розробляються проблеми та історико-біографічні дослідження в Інституті біографії НБУ та інших академічних установ.

Враховуючи принцип Ярошевського «трьох-аспектності», який передбачає, що творча активність і індивідуальність вченого може бути адекватно пояснена

внеску вченого в розвиток певної наукової області не тільки з точки зору його концептуальних, методологічних або інших досягнень, але і з точки зору оцінки ролі цього вченого в науковому товаристві його епохи і суспільному житті в цілому, дає можливість для подальшого розвитку наук цього вченого як цілісної особистості [2, 3].

Вищезазначені теоретичні аспекти та досвід їх розуміння представниками різних галузей гуманітарних наук можуть визначати педагогічну біографію як окрему гілку (субдисципліну) історико-педагогічної науки, в якій вивчається життєвий шлях вченого з акцентом на розуміння його творчі ідеї, досягнення, професійну освіту і суспільно – освітній діяльності, заснованої на аналізі особливого випадку джерел і концептуально-категоріальних апаратів і науково-методичних інструментів [3].

Важливо підкреслити, що педагогічна біографія охоплює не тільки біографію як життєвий і творчий спосіб індивідуума, але і цілий набір біографічних джерел, біографічних досліджень і різноманітних біографічних творів. Оскільки його об'єкт є «педагогічної особистістю в історії» як цілісний феномен в його відносинах з певною соціокультурним середовищем, зокрема освітніми науковими, державними установами певного віку і педагогічними ідеями попередників і наступників, він вимагає використання наукових і методологічних інструментів різних галузей гуманітарної діяльності.

Безперечно, педагогічну біографістику неможливо розглядати без педагогічної компаративістики, соціальної, вікової, професійної педагогіки, інших наукових напрямів у галузях педагогіки.

Педагогічна біографістика пропонує свої власні надбання у вигляді теоретичних та методологічних матеріалів та фактографічних відомостей про життєвий і творчий доробок персоналій, який має вартість для розв'язання науково-дослідницьких та практично-технологічних й організаційних завдань. Вона може рекомендувати окремі джерельні матеріали і фактографічні результати наукових досліджень.

Міждисциплінарність педагогічної біографістики, з одного боку, характеризується зміною теоретичних констант, що орієнтують на інтерпретативні науково-дослідні стратегії та зосередження уваги на суб'єктивно-особистісних значеннях і смислах. З іншого боку, вона детермінується сутністю феномену життєпису, що, як окремий жанр, розвивається на перетині історії, літератури, філософії, психології, соціології, фізіології, мовознавства, інших галузей соціо-гуманітарних наук.

Автобіографію можна розглядати як самостійний твір, у якому автор досліджує власний розвиток. Однак попри весь фактографізм вона належить до типу феноменологічного тексту. Це визначає її особливості як особового джерела та підходи до інтерпретації: якщо питання авторської ідентифікації і правдивості викладених фактів не ставиться під сумнів (за винятком відвертої фальсифікації), то проблема об'єктивності авторських оцінок, вірогідності викладених подій потребує з'ясування

Висновок. Дослідження педагогічної біографістики залежить саме від якісного відбору й інтерпретації письмових і усних свідчень та науково-вербальної передачі почуттів і внутрішнього світу портретованої особи, яка впродовж життя реалізує свій комплекс духовно-інтелектуального, соціокультурного, зокрема й освітньо-виховного, психічного, фізіологічного надбання та потенціалу. У такому ракурсі варто пригадати, зроблений на основі аналізу досвіду біографістики умовивід відомого англо-американського вченого А.Дж. Тейлора, згідно з яким кращі зразки життєписів стали результатом поєднання досягнень кількох галузей знань, бо саме такий синтез дозволяє з більшою ймовірністю, точністю відтворити історію життя героя біографічної оповіді [цит. за: Логінова, 3, с.25].

Література

1. Белан Т.В. До проблем функціонування вітчизняної біографістики у II половині XIX ст. – початку XX ст.: теоретичний та прагматичний аспекти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu>
2. Валевский А.А. Основания биографии / А.А. Валевский. – К.: Наук. думка, 1993. – 110 с.
3. Логінова Н.А. Биографический метод исследований и коррекции ... Автобиографичні твори як джерело історико-педагогічної біографістики (вибірка). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://researchgate.net>
4. Попук В. Світоглядні засади розвитку української біографістики та формування національних ресурсів біографічної інформації XXI ст. / В. Попук // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica: зб. наук. праць / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т біографічних досліджень; редкол.: В.І. Попук (відпов. ред.) та інші. – К., 2008. – Вип. 4. – 554 с.
5. Розман І.І. Автобіографія як історико – педагогічне джерело // Науково – педагогічний журнал «Молодь і ринок». Дрогобич, 2018. № 5 (161). С. 63 – 68.
6. Чуйко В. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України / В. Чуйко. – К.: БСМІ, 1996 р. – 239 с.

References

1. Belan T.V. Do problem funktsionuvannia vitchyznianoї biohrafistyky u II polovyni KhKh st. – pochatku KhKh st.: teoretychnyi ta prahmatychnyi aspektu. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://ekhsuir.kspu.edu>
2. Valevskiy A.L. Osnovaniya byohrafyky / A.L. Valevskiy. – K.: Nauk. dumka, 1993. – 110 c.
3. Logynova N.A. Byohrafycheskyi metod yssledovanyi u korektsyy ... Avtobiohrafichni tvory yak dzherelo istoryko-pedahohichnoi biohrafistyky (vybirka). [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://researchgate.net>
4. Popuk V. Svitohliadni zasady rozvytku ukrainskoy biohrafistyky ta formuvannia natsionalnykh resursiv biohrafichnoi informatsii KhKh st. / V. Popuk // Ukrainka biohrafistyka = Biographistica Ukrainica: zb. nauk. prats / NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V.I. Vernadskoho, In-t biohrafichnykh doslidzhen; redkol.: V.I. Popuk (vidpov. red.) ta insh. – K., 2008. – Vyp. 4. – 554 s.
5. Rozman I.I. Avtobiohrafia yak istoryko – pedahohichne dzherelo // Naukovo – pedahohichnyi zhurnal «Molod i ryok». Drohobych, 2018. № 5 (161). S. 63 – 68.
6. Chyshko V. Biohrafichna tradytsiia ta naukova biohrafia v istorii i suchasnosti Ukrainy / V. Chyshko. – K.: BSMI, 1996 r. – 239 s.

Rozman I.I.,

*Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor Department of English philology and methodology of learning English
Ukraine, Mukachevo*

INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS OF PEDAGOGICAL BIOGRAPHISTICS

The article focuses on the close relationship between pedagogical biographistics and other compatible disciplines. It is emphasized that with the help of diverse disciplines it is possible to study various personalities more detailed. Humanitarian disciplines, disciplines of the historical cycle make it possible to carry out a qualitative description of each biography, which is a priori unique. It is analyzed that the addition to the business portrait, when, for example, it talks about the number of books in the library, the size of material wealth, charitable donations and many other facts that contribute to reconstruction of the life way, allows you to thoroughly explore the personality.

Key words: *personality, lifescrypt, diverse, circle of knowledge, achievements.*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>